

Planet

Beyaz Saray, Türkiye ve Brezilya'ya öfkeli

New York Times

ABD, Avrupa ve Rusya, İran'ın elindeki nükleer yakıtın yaklaşık yarısını Türkiye'ye göndermeye karar verdiği yönündeki açıklamasına aşırı şüpheli bir şekilde yaklaşarak, yeni yaptırımlar uygulanması yönündeki çabaların süreceğini söyledi.

Bununla birlikte farklı ülkelerden yetkililer, Türkiye ve Brezilya tarafından yürütülen görüşmeler neticesinde varılan uzlaşmanın yaptırım sürecini rayından çıkarmak için çok zamanında bir girişim olduğunu ifade etti.

Varılan anlaşmanın şartları, Ekim ayında gerçekleşen ancak İran'ın geri adım atması nedeniyle hayata geçmeyen uzlaşmaya bir hayli benziyor. Washington, Ekim ayında uzlaşmaya daha yakın görünüyordu. Çünkü bu uzlaşma, bir yandan Tahran'ın silah üretmeye yetecek kadar yakıt elde etmesini engelleyecek diğer yandan da müzakereler için zaman sağlayacaktı.

Ancak Türkiye ile Brezilya'nın önderliğinde sağlanan bu yeni anlaşmanın reddedilmesi ABD Başkanı Barack Obama'nın da olası bir uzlaşmayı engellemiş görünmesine neden olabilir. Ayrıca varılan anlaşma ekonomik çıkarları nedeniyle yaptırıma karşı çıkan Brezilya ve Türkiye'nin İran üzerindeki baskıyı artırmak amacıyla sağlanan kırılmalı uluslararası görüş birliğini nasıl parçalayabileceğini gösteriyor.

TEMEL MESELELERE DOKUNMUYOR

İmzalanan anlaşma, yaptırımların esas sebebinin oluşturduğu konuyu yani İran'ın nükleer zenginleştirme faaliyetlerini askıya alması ya da uluslararası denetçilerin olası silah üretimiyle ilgili kuşakları yansıtan sorularını yanıtlaması talebini içermiyor.

İran'la ilgili süreçte yoğun biçimde yer alan Washington yönetiminden üst düzey bir yetkili, imzalanan anlaşmanın "İran'ın zenginleştirme programıyla ilgili temel meselelere bir çözüm içermediğini" söyledi.

Rusya Başbakan Yardımcısı Sergey Ivanov da Washington'da yaptığı konuşmada benzer soru işaretlerini gündeme getirdi. Yaptırımlarla ilgili kararın "yakın bir zamanda oylanmasını" beklediğini söyleyen Ivanov, varılan anlaşmanın yaptırım süreciyle "yakından ilgili" olmadığını vurguladı.

WASHINGTON ÖFKELİ

Beyaz Saray yetkililerinin Türkiye ve Brezilya liderlerine öfkelenildiği açıkça görülüyor. Nisan ayında Washington'da düzenlenen Nükleer Güvenlik Zirvesi'nde Obama, Türk ve Brezilyalı liderlerle bizzat bir araya gelerek, İranlılara BM taleplerinden kaçmalarını sağlayacak bir mazeret vermemelerini istemişti.

Üst düzey bir yetkili, bu toplantının ardından Obama'nın yazdığı detaylı mektuplarla duyduğu kaygıları dile getirdiğini söyledi. Ancak bu mektuplar da sonuç üzerinde etkili olmuş görünmüyor.

Birçok analist, anlaşmanın, uzlaşmazlığın sorumluluğunu Batı'ya yıkarken, birkaç hafta içinde alınması beklenen yaptırım sürecini de baltalamayı hedeflediğini ifade etti.

Kahire'de bulunan Ehl-i Bey Stratejik Çalışmalar Merkezi'nden uluslararası ilişkiler uzmanı Emad Gad, "İran'ın tarihinde bir uzlaşmaya varıp, sonra geri adım attığı anlaşmalar var... İran önce tansiyonun iyice yükselmesine izin veriyor, ondan sonra da uzlaşmayı kabul ediyor" dedi.

19 Mayıs 2010